

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) มีจำนวน 2.89 ล้านรายทั่วประเทศ หรือคิดเป็นร้อยละ 99.8 ของวิสาหกิจทั้งหมด ซึ่งทำให้เกิดการจ้างงาน 9.7 ล้านคน สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศถึง 3.4 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 37.2 ของ GDP ของประเทศ (ยุทธศักดิ์ สุภสร , 2553) เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีส่วนช่วยในการเชื่อมโยงสินค้าในภาคเกษตรซึ่งเป็นอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนในประเทศไทยกับการดำเนินงานในภาคการผลิตอื่น ๆ รวมไปถึงภาคการค้าและบริการ ซึ่งนับว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีบทบาทที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ การบรรลุผลของการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จากความอยู่รอดไปสู่ความยั่งยืนของธุรกิจ หมายถึงการเจริญเติบโตและการทำกำไรของธุรกิจ ซึ่งจะส่งผลต่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยเช่นกัน

ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธุรกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการดำเนินการทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Sarapaivanich n., and Kotey, B., 2006) จากการวิเคราะห์ของสถาบันวิจัยนครหลวงไทยกับNIDA Business School พบว่าในปี 2552 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้รับผลกระทบหนักจากปัญหาเศรษฐกิจโลกเข้าสู่ภาวะถดถอย ขณะที่โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเป็นไปได้ยากลำบากขึ้น วิกฤตด้านการเงินในสหรัฐอเมริกายังก่อให้เกิดปัญหาความไม่มั่นใจในการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินซึ่งส่งผลให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ยากขึ้น และจะส่งผลกระทบกับโอกาสในการขยายธุรกิจและสภาพคล่องของธุรกิจในที่สุด ประกอบกับการศึกษาวิเคราะห์และเตือนภัย วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) พบว่าในปี 2552 ปัญหาภายในประเทศเกี่ยวกับไม่แน่นอนทางด้านการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงการแข็งตัวของค่าเงินบาท ความผันผวนของราคาดังกล่าว ต้นทุน

ของวัตถุดิบ และการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ปัญหาทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่เกิดขึ้นทุกครั้งที่สภาวะเศรษฐกิจระดับมหภาคล้มเหลว ทำให้ธุรกิจเหล่านี้ต้องการเงินทุนหมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้นเพื่อให้สามารถอยู่รอดและมีการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง แต่ในความเป็นจริงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักประสบปัญหาเกี่ยวกับการขอกู้เงินจากสถาบันการเงินเพื่อมาลงทุนหรือขยายงานหรือเป็นเงินทุนหมุนเวียนทั้งนี้เนื่องจากการไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบและขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ทำให้ต้องพึ่งพาเงินกู้ในระบบและต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูง

นอกจากการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแล้ว ประสิทธิภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งเป็นผลมาจากการบริหารจัดการทางการเงินที่ดี (McMahon, R., 1995) และสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และแผนกลยุทธ์ของธุรกิจ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยประสิทธิภาพของธุรกิจจะสามารถอธิบายผลสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ซึ่งอาจเป็นเป้าหมายในด้านการเงิน และไม่ใช้การเงิน (Sarapaivanich n., and Kotey, B., 2006)

ทั้งนี้การใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงิน เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน และนำไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเงินที่ดีในธุรกิจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือประสิทธิภาพของธุรกิจ เนื่องจากปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศไทยส่วนใหญ่เกิดจากความขาดแคลนสินทรัพย์เพื่อเป็นหลักประกันในการทำสินเชื่อกับองค์กรทางการเงินต่างๆ ความไม่เพียงพอของข้อมูลการบัญชีที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการตัดสินใจทางการเงินของธุรกิจ และความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินต่ำ (ชนชัย อำนวยสวัสดิ์, 2552) การทำรายงานทางการเงินอย่างละเอียดถี่ถ้วนเป็นหลักฐานที่สำคัญในการขยายตัวของธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จากการสำรวจข้อมูลพบว่าผู้บริหารธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มักหลีกเลี่ยงในการจัดทำรายงานทางการเงินด้วยการให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดทำรายงานทางการเงิน (McMahon, R. 2005) ส่งผลให้ผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไม่สามารถนำข้อมูลทางการเงินนั้นมาใช้ในการทำให้เกิดประโยชน์ทางธุรกิจได้

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อความสามารถในการ

เข้าถึงแหล่งเงินทุนและประสิทธิผลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทดสอบว่าการใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน และการใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในทางปฏิบัติเพื่อการบริหารงานของธุรกิจ จะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและประสิทธิผลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือไม่อย่างไร ซึ่งจะทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่จะทะเบียนเป็นนิติบุคคลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมการจัดทำรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้เป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต ซึ่งจะส่งผลให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และมีประสิทธิผลในการดำเนินงาน สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเกี่ยวกับ

- (1) โครงสร้าง และความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- (2) การใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- (3) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและประสิทธิผลในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- (4) ผลกระทบของการใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินต่อความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และประสิทธิผลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

- (1) การใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงิน ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- (2) การใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงิน ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิผลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

- (3) ลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่างกัน การใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอกและประสิทธิภาพของธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศไทย จากการใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงิน โดยศึกษาจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. ในประเทศไทยที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและมีสถานประกอบการอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวนทั้งสิ้น 366,074 ราย จำแนกเป็นภาคการผลิตจำนวน 55,378 ราย ภาคการค้าจำนวน 152,358 ราย และภาคการบริการจำนวน 158,338 ราย (ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม , 2552)

1.5 นิยามคำศัพท์

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) หมายถึง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ครอบคลุมกิจการ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2552)

- 1) ภาคการผลิต (Production Sector) ครอบคลุมการผลิตในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และเหมืองแร่
- 2) ภาคการค้า (Trading Sector) ครอบคลุมการค้าส่ง ค้าปลีก และซ่อมบำรุง
- 3) ภาคการบริการ (Service Sector)

รายงานทางการเงิน (Financial Reporting) หมายถึง งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน (สภาวิชาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์ , 2552) ซึ่งเป็นรายงานและตัวชี้วัดที่เป็นประโยชน์ต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Sarapaivanich N., and Kotey, B., 2006)

ประโยชน์ของรายงานทางการเงิน (Usefulness of Financial Reporting) หมายถึง เครื่องมือสำหรับผู้บริหารในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ให้มีประสิทธิภาพรวมทั้งรักษา เสถียรภาพทางเศรษฐกิจขององค์กร ซึ่งเกิดจากการนำข้อมูลจากรายงานทางการเงินมาวิเคราะห์ และออกแบบให้ตรงกับความต้องการของธุรกิจซึ่งครอบคลุมประโยชน์จากการใช้รายงานทางการเงินในวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน และการใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติเพื่อการบริหารงาน (M. Isabel Brusca Alijarde, 1997)

ประโยชน์จากการใช้รายงานทางการเงินในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545) ประกอบด้วย 1) การวัดสภาพคล่องทางการเงิน 2) การวัดความสามารถในการทำกำไร 3) การวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และ 4) การวัดความสามารถในการชำระหนี้

ประโยชน์จากการใช้รายงานทางการเงินในทางปฏิบัติเพื่อการบริหารงาน (M. Isabel Brusca Alijarde, 1997) ประกอบด้วย 1) การตัดสินใจลงทุน 2) การบริหารหนี้ 3) การวางแผนภาษี 4) การจัดสรรงบประมาณ 5) วิเคราะห์สถานะทางการเงินเมื่อต้องการกู้เงินจากสถาบันการเงิน 6) การซื้อหุ้นกู้ และ 7) กำหนดต้นทุนและประสิทธิผลของการดำเนินงาน

ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Ability to access external source of capital)

หมายถึง การเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอก พิจารณาจาก (Sarapaivanich N., and Kotey, B., 2006) 1) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอก 2) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอกโดยมีต้นทุนต่ำ 3) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอกโดยได้รับอัตราดอกเบี้ยต่ำ 4) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอกโดยมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่ำ 5) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอกโดยใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันต่ำ และ 6) ขั้นตอนในการขออนุมัติเงินกู้จากสถาบันการเงินมีความรวดเร็ว โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาแหล่งเงินทุนภายนอกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจากสถาบันการเงิน

ประสิทธิผล (Performance) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Sarapaivanich N., and Kotey, B., 2006) ซึ่งวัดได้จาก 1) ความพึงพอใจต่อความสามารถในการทำกำไร 2) ความพึงพอใจต่อการเติบโตของยอดขาย 3) ความพึงพอใจต่อผลตอบแทนในสินทรัพย์ 4) ความพึงพอใจต่อสภาพคล่องของธุรกิจ 5) ความพึงพอใจกับรูปแบบการดำเนินงานของธุรกิจ 6) ความพึงพอใจต่อความเป็นอิสระในการดำเนินธุรกิจโดยไม่ต้องพึ่งพาการลงทุนจากภายนอก และ 7) ความพึงพอใจกับความมั่นคงของธุรกิจ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศไทยเข้าใจประโยชน์ของรายงานทางการเงิน
- (2) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในประเทศไทยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้นเพื่อประสิทธิผลในการดำเนินงานและสร้างความยั่งยืนให้กับธุรกิจ
- (3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สามารถช่วยเหลือให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมพัฒนาการใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินได้อย่างถูกต้อง

1.7 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent variable)

ตัวแปรตาม (Dependent variable)

